| | |
|---|---|
| Súd: | Okresný súd Nové Mesto nad Váhom |
| Spisová značka: | 10C/149/2012 |
| Identifikačné číslo súdneho spisu: | 3512208567 |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 07. 07. 2014 |
| Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: | JUDr. Andrej Stachovič |
| ECLI: | ECLI:SK:OSNM:2014:3512208567.11 |

# ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd v Novom Meste nad Váhom, pred samosudcom JUDr. Andrejom Stachovičom, v právnej veci navrhovateľov: 1/. S. J., K.. XX.XX.XXXX, O. W. XXX/XX, XXX XX B. V. Q., Č. Y., 2/ B. J.S., K.. XX.XX.XXXX, O. T.. XX. R. XXXX, XXX XX I., obaja právne zastúpení Advokátskou kanceláriou Studio Legale, s.r.o., so sídlom Mostová 2, 811 03 Bratislava, proti odporcom: 1/ Y. B., K.. XX.XX.XXXX, O. XXX XX O. Č.. XXX, právne zastúpený JUDr. Vladimírom Fraňom, advokátom, so sídlom Haškova 18, 915 01 Nové Meste nad Váhom, 2/ KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefánikova 17, 811 05 Bratislava, IČO: 31 595 545, o náhradu nemajetkovej ujmy, takto

**r o z h o d o l :**

Odporca 1/ je povinný zaplatiť navrhovateľovi 1/ sumu 30.000,- Eur do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.

Odporca 1/ je povinný zaplatiť navrhovateľovi 2/ sumu 30.000,- Eur do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.

Vo zvyšnej časti sa návrh zamieta.

O náhrade trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

**o d ô v o d n e n i e :**

Navrhovatelia sa podaným návrhom doručeným súdu dňa 16.08.2012 domáhali, aby súd uložil odporcovi 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 250.000,- Eur a navrhovateľovi 2/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 250.000,- Eur. Návrh odôvodnili tým, že navrhovatelia sú dcérami nebohej Q.. X. O., K.. XX.XX.XXXX a nebohého Q. O., K.. XX.XX.XXXX, R. G. P.U. XX.XX.XXXX. Odporca 1/ dňa 29.08.2009 z nedbanlivosti zavinil dopravnú nehodu, pri ktorej na mieste nehody zomreli obaja zmienení rodičia navrhovateľov. Za tento skutok bol odporca 1/ právoplatne uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia trestným rozkazom sp. zn. 1T/119/2010-226, právoplatný dňa 07.09.2010. Odporca 1/ bol v čase dopravnej nehody poistený pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla u odporcu 2/. Pasívna legitimácia odporcu 2/ je daná podľa ust. § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého je poškodený (navrhovatelia) oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Navrhovateľ 1/ si ako poškodená uplatnila v adhéznom konaní nárok na náhradu spôsobenej škody vrátane odškodnenia nemajetkovej ujmy, avšak súd rozhodol o jej uplatnenom nároku len sčasti a so zvyškom ju odkázal na občianskoprávne konanie. Navrhovatelia sa podaným návrhom domáhajú náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená porušením ich práva na súkromie garantovaného Ústavou SR, ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd a Dohovorom 209/1992 Zb. o ochrane ľudských

práv a základných slobôd a ktoré je premietnuté aj v inštitúte ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka. Navrhovatelia považujú konanie odporcu 1/, ktorým zapríčinil smrť oboch ich rodičov za intenzívny zásah do ich práva na ochranu osobnosti, konkrétne do práva na ochranu súkromného a rodinného života. V čase tragickej udalosti sa obe nachádzali v životnom období (navrhovateľ 1/ vo veku 29 a navrhovateľ 2/ vo veku 24 rokov), kedy neboli finančne závislé od rodičov a nebývali s nimi v spoločnej domácnosti, budovali si však vlastné rodinné zázemie, kedy im rodičia boli veľkou oporou. S rodičmi mali obe blízky citový vzťah založený na vzájomnej podpore, dôvere a úprimnom priateľstve. Ich vzťah sa ešte väčšmi prehĺbil vzhľadom na životnú situáciu, v ktorej sa navrhovateľky nachádzali - navrhovateľ 1/ sa mala v novembri toho roku vydávať, navrhovateľ 2/ bola dlhodobo v zahraničí a čakala svoje prvé dieťa - obe sa pritom mohli spoľahnúť na pomoc svojich rodičov, či už v citovej oblasti alebo aj formou materiálnej výpomoci. S rodičmi obe udržiavali pravidelný kontakt, navrhovateľ 1/ rodičov často navštevovala, navrhovateľ 2/ vzhľadom na pobyt v zahraničí bola s rodičmi najmä v telefonickom kontakte. Následky zásahu odporcu 1/ do osobnostných práv navrhovateliek sú neodstrániteľné a vzhľadom na vplyv na ich ďalší život natoľko závažné, že považujú za spravodlivé, aby im bolo na ich zmiernenie poskytnuté primerané zadosťučinenie formou peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, každej z nich vo výške 250.000,- Eur. Navrhovatelia poukazujú aj na to, že vzhľadom na konkrétne okolnosti vnímajú morálne zadosťučinenie vyplývajúce z prejednanania skutku odporcu 1/ v trestnom konaní a jeho uznania za vinného za neprimerané a nepostačujúce. Navrhovateľ 1/ (ktorá si uplatnila svoj nárok v adhéznom konaní) negatívne vnímala aj povinnosť odporcu 1/ ospravedlniť sa jej za spáchaný skutok pred probačným úradníkom uloženú mu súdom v trestnom rozkaze. Takéto vo svojej podstate „nútené“ ospravedlnenie sa má podľa nej zanedbateľný satisfakčný účinok. Tohto úkonu sa navrhovateľ 1/ nezúčastnila práve aj z obavy, aký vplyv by mala konfrontácia s odporcom 1/ na jej psychiku. Zásah do osobnostných práv navrhovateľov bol zároveň škodovou udalosťou, na ktorú sa vzťahuje poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nakoľko v čase dopravnej nehody bol odporca 1/ poistený u odporcu 2/. V občianskoprávnej rovine sa na určenie zodpovednej osoby použijú ustanovenia o zodpovednosti za škodu, tzn. odporca v 1. rade je zodpovedný podľa § 420 ods. 1 Obč. zák., resp. aj § 427 Obč. zák.. V zmysle § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. má odporca 1/ ako poistený právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému (navrhovateľom) uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody, o.i. škody na zdraví a nákladov pri usmrtení (§ 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z.). Podľa čl. 1 ods. 2 smernice Rady č. 72/166/EHS sa poškodeným rozumie „akákoľvek osoba oprávnená na náhradu, pokiaľ ide o akúkoľvek škodu alebo ujmu spôsobenú motorovými vozidlami“. V zmysle platných smerníc (smernica Rady č. 72/166/EHS, smernica Rady č. 90/232/EHS, smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2000/26/ES) s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia, je úlohou členských štátov zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu (v zmysle smernice č. 2000/26/ES Európskeho parlamentu a Rady sa už výslovne rozlišuje medzi škodou a ujmou - Preambula ods. 8 „Skutočne je vhodné doplniť úpravy prijaté smernicami č. 72/166/EHS, 84/5/EHS a č. 90/232/EHS s cieľom zaručiť poškodeným osobám, ktoré utrpia ujmu alebo škodu následkom havárie motorového vozidla, porovnateľné zaobchádzanie bez ohľadu na to, kde v spoločenstve k dopravnej nehode dôjde“;) bola krytá poistením zodpovednosti v tom zmysle, aby žiadne škody a ujmy nezostali neuhradené. Navrhovatelia vyslovili názor, že zmyslom európskej legislatívy, ktorá sa premieta do nášho právneho poriadku, je čo najširšia ochrana poškodených osôb a vzhľadom na vyššie uvádzané máme za to, že za škodu podľa zákona 381/2001 Z. z. treba v zmysle európskej legislatívy považovať aj nemajetkovú ujmu, za ktorú možno priznať náhradu podľa § 13 ods. 2 a 3 Obč. zákonníka. Podľa nášho názoru požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia odporcu 1/ za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a preto žiadame zaviazať na jej náhradu odporcov 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne.

Odporca 2/ v podaní došlým súdu dňa 17.09.2012 žiadal návrh voči odporcovi 2/ v celom rozsahu zamietnuť. Uviedol, že odporca 1/ mal s účinnosťou od 03.02.2006 uzavretú poistnú zmluvu č.XXXXXXXXXX, č. návrhu XXXXXXXXXX o povinnom zmluvnom poistení motorového vozidla, ečv: K.. Poistenie bolo platné aj v čase dopravnej nehody, t.j. dňa 29.08.2009. Práva na ochranu osobnosti sú svojbytným a samostatným nárokom, ktorým Občiansky zákonník poskytuje osobitnú ochranu, a preto uplatnenie práva na náhradu škody nedoplňuje, nerozširuje, ani nenahrádza uplatnenie nárokov z titulu práva na ochranu osobnosti. Preto pokiaľ by si chcel poškodený subjekt uplatňovať svoje nároky z titulu ochrany osobnosti v rámci poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla voči poisťovni škodcu, bude potrebné, aby krytie nárokov z daného právneho titulu bolo v poistnej zmluve osobitne zmluvne dojednané. V prípade smrti blízkej osoby následkom dopravnej nehody možno hovoriť z pohľadu pozostalých (manžel, deti, súrodenci a pod.) o zásahu do ich osobnostných práv, avšak

v rovine zásahu do ich súkromného života („zásah do ochrany súkromia“) a nemožno v žiadnom prípade hovoriť o zásahu do zdravia (resp. o škode na zdraví). Platný Občiansky zákonník a rovnako aj súčasná civilistická právna teória striktne od seba rozlišuje právo na ochranu osobnosti a s ním spojené právo na náhradu nemajetkovej ujmy podľa ust. § 13 ods. 2 Obč. zák. a právo na náhradu škody v zmysle ust. § 415 - § 450 Obč. zák. Uvedené rozlíšenie vychádza jednak zo samotnej štruktúry civilného kódexu, keď právo na ochranu osobnosti je vymedzené v 1. časti Občianskeho zákonníka, nakoľko je úzko späté s nositeľom tohto práva - fyzickou osobou. Na druhej strane právo na náhradu škody je upravené v samostatnej 6. časti kódexu, v ktorej je ucelene rozpracovaná problematika jednotlivých druhov občianskoprávnej zodpovednosti za škodu ako aj rozsah jej náhrady. Súčasná právna teória (zhodne s právnou praxou) označuje neoprávnený zásah do zdravia fyzickej osoby v rámci ochrany osobnosti pojmom „nemajetková ujma“. Pod uvedeným pojmom však nemožno rozumieť škodu na zdraví, ktorá je pojmovo samostatná a systematicky aj legislatívno - technicky odlišne upravená. Nemajetková ujma vzniká v dôsledku porušenia právnej povinnosti v inej než majetkovej sfére fyzickej osoby. Pôvodca neoprávneného zásahu do takéhoto vzťahu sa označuje za „ohroziteľa“ resp. „porušiteľa“ práva, nikdy nie však ako „škodca“. Fyzická osoba, do ktorej osobnostnej sféry bolo zasiahnuté sa nikdy neoznačuje ako poškodený. Obsah nemajetkovej ujmy nie je právnym poriadkom exaktne vymedzený, z povahy tohto práva však vyplýva, že tento obsah musí byť iný než majetkový. Zatiaľ čo zodpovednosť za škodu je založená na princípe prezumovaného zavinenia a subjektívnej zodpovednosti, v prípade nemajetkovej ujmy sa jedná výlučne o objektívnu zodpovednosť. V neposlednom rade Občiansky zákonník upravuje špeciálne druhy žalôb, ktoré slúžia na ochranu osobnosti, kým nároky na náhradu škody sú chránené úplne inými druhmi žalôb. K výkladu ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č.381/2001 Z. z., podľa ktorého sa poistenie vzťahuje na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, je zrejmé, že pod nákladmi pri usmrtení je potrebné rozumieť náklady spojené s pohrebom podľa ust. § 449 ods. 2 O.z. príp. i náklady spojené s liečením podľa predchádzajúceho odseku. Uvedenú zložku náhrady škody samotný Občiansky zákonník v ust. § 449 ods. 3 označuje ako náklady pohrebu. Vzhľadom na skutočnosť, že pojem „náklady“ v súvislosti so škodou na zdraví resp. pri usmrtení, právny poriadok vyslovene pozná a používa ho vo význame, ktorý mu pripisuje ust. § 449 O.z., nie je možné pojem „náklady pri usmrtení“ vykladať tak, že by pod tento pojem mala patriť aj nemajetková ujma. Doterajšia právna prax, ale aj právna teória a ani samotné znenie zákona, nikdy neoznačovali „nemajetkovú ujmu“ slovným spojením „náklad spojený s úmrtím“. Takýto extenzívny výklad je v priamom rozpore s gramatickým významom použitého slovného spojenia. Pojem „náklady spojené s pohrebom resp. s liečením“ má svoj konkrétny legislatívny obsah. Pri výklade ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) z.č. 381/2001 Z.z. nemožno vychádzať iba zo samotného znenia tohto ustanovenia, ale ho treba vykladať v jednote s ustanoveniami, na ktoré nadväzuje. Podľa ust. § 4 ods. 1 cit. zákona má poistený z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky. Ako už bolo uvedené, platná legislatíva a ani právna teória neoznačuje osobu, ktorej osobnostné práva boli porušené za „poškodenú osobu“. Obdobne sa aj v ustanovení § 2 písm. g) zákona č.381/2001 Z.z. sa uvádza, že poškodeným je ten, kto utrpel prevádzkou motorového vozidla škodu a má nárok na náhradu škody (nie nemajetkovej ujmy!) podľa tohto zákona. Obdobne sa aj v ustanovení § 2 písm. i) zákona č. 381/2001 Z.z. sa poistnou udalosťou rozumie vznik poisťovateľa alebo kancelárie nahradiť vzniknutú škodu (nie nemajetkovú ujmu). Spojením uvedených zákonných ustanovení nemožno dospieť k inému záveru, ako k tomu, že povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu je krytá výlučne škoda, nie nemajetková ujma. V neposlednom rade už zo samotného názvu poistenia („poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla“) je zrejmé, že jeho účelom je kryť zodpovednosť za škodu, a nie nemajetkovú ujmu, ktorá v zmysle už uvedeného nie je škodou. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti máme za to, že odporca 2/ pokiaľ ide o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nemôže vystupovať ako odporca, a preto namietol pasívnu legitimáciu odporcu 2/. Obdobné poznatky vyplývajú aj z uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 20.4.2011, sp. zn.: .4Cdo 168/2009. Zároveň poukázal aj na obdobnú úpravu v Českej republike, a to rozsudok NS ČR sp.zn.: 30Cdo1051/2005 a uznesenie Ústavného súdu ČR sp.zn.: 8/06, z ktorých vyplýva nasledovné: Povinnosť poskytnúť zadosťučinenie podľa § 13 Občianskeho zákonníka je osobne spätá s osobou, ktorá sa neoprávneného zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby dopustila, takže má výlučne osobný charakter a zaniká smrťou takejto osoby. Na strane povinnej osoby nie je v prípade jej smrti možný prípadný prechod práv (resp. povinností) na iný subjekt. Poisťovňa vystupuje iba ako účastník poistného vzťahu zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Je nepochybné, že poisťovňa do osobnostných práv navrhovateľov nijakým, a už vôbec nie neoprávneným spôsobom nezasiahla. Pokiaľ ide o rozsah nárokov, ktoré majú byť poistnou zmluvou zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla pokryté, udávame, že zo zmluvy o povinnom zmluvnom poistení,

ktorej súčasťou sú Všeobecné poistné podmienky pre poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla bol stanovený rozsah poistenia výlučne za škodu, nie však za ujmu na osobnostných právach. Súčasťou poistenia nebolo spôsobenie ujmy na súkromí a rodinnom živote. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je iný nárok ako nárok na náhradu škody. Nemajetková ujma nespadá do rozsahu poistenia v zmysle § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z., a preto odporca 2/ nemôže vystupovať v tomto konaní ako odporca, a teda nie je v tomto konaní pasívne legitimovaný.

Odporca 1/ v podaní došlým súdu dňa 04.10.2012 uviedol, že odporca 1/ pokladá návrh na začatie konania za nedôvodný. Zo samotného návrhu nevyplýva dôvodnosť poskytnutia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch tak, ako to predpokladá § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Odporca 1/ je toho názoru, že akékoľvek nároky navrhovateľov súvisiace s následkami dopravnej nehody uvádzanej v návrhu by mal v plnom rozsahu znášať odporca 2/ z titulu povinného zmluvného poistenia motorových vozidiel.

Navrhovatelia vo vyjadrení došlý súdu dňa 16.06.2014 uviedli, že Európsky súd dvor nerozhodoval o konkrétnych výškach nemajetkovej ujmy. Spravidla rieši prejudiciálne otázky v súvislosti s vydaním tzv. prvej (72/166 EHS), druhej (84/5/EHS) a tretej (90/232/EHS) smernice, ktorých úlohou je zabezpečovať voľný pohyb motorových vozidiel na území EÚ a aby v tejto súvislosti boli jednotlivé motorové vozidlá kryté povinným poistením v minimálnych výškach, v prípade akýchkoľvek nehôd a aby sa porovnateľne zaobchádzalo s poškodenými z nehôd, spôsobenými týmito vozidlami. Druhá smernica v čl. 1 bod 1 a 2 stanovila, že povinné poistenie musí pokrývať škodu - ujmu na zdraví v minimálnych sumách, a to 1.000.000,- Eur na poškodeného a 5.000.000,- Eur na nehodu bez ohľadu na počet poškodených (minimálne poistné krytie). Pre kvantitatívne posúdenie posudzovaného prípadu poukázali:
a) na naše vnútroštátne právo, keď bolo zákonodarcom uzákonené, že v prípade poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania (zamestnanec), má pozostalý/á manžel/ manželka nárok na jednorázovú rentu vo výške 730-násobku denného vymeriavacieho základu, najviac 46 485, 40 eura (§ 94 zákona č. 461/2003 Z. z.),
b) na naše vnútroštátne právo, keď odškodňovanie obetí násilných trestných činov je vo výške 50 násobku minimálnej mzdy (zákon č. 255/1998 Z. z.); t. j. cca 15 000,00 Eur,
c) na odborné stanovisko Výskumného ústavu dopravného v Žiline, ktorý v roku 2007 stanovil hodnotu ľudského života matematickým výpočtom na 332 144,00 eur;
d) Pre porovnanie, hodnota ľudského života v:
Českej republike je: 340.931,- Eur;
Rakúsku je: 805.233 Eur;
Veľkej Británii je: 867.891 Eur;
Nemecku je: 1.186.839 Eur.
e) Na tabuľkový a bodový systém odškodňovania nemajetkovej ujmy na zdraví osôb, ktoré stratili blízkeho človeka pri dopravnej nehode v Taliansku, ktorý bol vypracovaný v roku 2007 a postupne zdokonaľovaný, aby uľahčiť súdom rozhodovaciu činnosť. Na základe tohto bodového systému talianske súdy priznávajú dieťaťu za smrť rodiča odškodnenie v rozmedzí od 163 080,00 Euro do 326 150,00 Euro, podľa konkrétnych kritérií (resp. bodov), v priemere však od 200 000,00 Eur do 300 000,00 Eur.
Základné kritéria sú:
· či poškodený žil s rodičmi v spoločnej domácnosti;
· kvalita a intenzita vzťahu rodič - dieťa;
· kvalita a intenzita vzťahu poškodeného s ostatkom rodiny; ak nejakú poškodený má;
· vek obetí (odškodnenie je nižšie v priamej úmere s vyšším vekom zosnulého),
· vek poškodeného (odškodnenie je nižšie v priamej úmere s vyšším vekom poškodeného).

Navrhovatelia predložili výplatné pásky rodičov navrhovateľov: Matka S. O. mala v čase nehody 51 rokov, bola zamestnaná a jej hrubý mesačný príjem činil v roku 2009 sumu vo výške 1 145,00 Eur; Otec Q. O. mal v čase nehody 52 rokov, bol zamestnaný a jeho hrubý mesačný príjem činil v roku 2009 sumu vo výške 494,51 Eur. Aktuálna rozhodovacia činnosť slovenských súdov v obdobných prípadoch sa pohybuje v prípade odškodnenia nemateriálnej ujmy na zdraví v rozmedzí od 10.000,- Eur do 50.000,- Eur, na porovnanie: Rozsudok Okresného súdu Bratislava II, č. k. 18C 276/2008 z 02.02.2011, ktorým bolo pozostalým po zomrelom v dôsledku dopravnej nehody priznaná finančná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 49 790,88 Eur, Rozsudok Okresného súdu Bratislava II, č. k. 24C 239/2013 z 20.01.2014, ktorým bolo pozostalej po zomrelom v dôsledku dopravnej nehody priznaná

finančná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- Eur, zatiaľ neprávoplatný. Bez ohľadu na vyššie poukázali na právnu záväznosť judikatúry Súdneho dvora pre všetky členské štáty EÚ a to konkrétne: Rozhodnutie vo veci vedenej pod spisovou značkou C - 277/12, ako súčasť sporu v Lotyšsku medzi Vitalijs Drozdovs proti Baltikums AAS, kedy súd riešil prejudiciálnu otázku, kvôli ktorej bol prerušený vnútroštátny spor. A to či čl. 3 prvej smernice a čl. 1 ods. 2 druhej smernice bránia členskému štátu, aby obmedzil maximálnu sumu náhrady nemajetkovej (morálnej) ujmy stanovením hranice, ktorá je podstatne nižšia ako hranica poistnej zodpovednosti stanovená smernicami a vnútroštátnym právom. Súdny dvor odpovedal na túto prejudiciálnu otázku, tak že čl. 3 prvej smernice a čl. 1 ods. 2 druhej smernice sa majú vykladať tak, že bránia vnútroštátnym ustanoveniam, podľa ktorých povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel pokrýva náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá podľa vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu vyplýva z úmrtia blízkych rodinných príslušníkov pri dopravnej nehode, len do maximálnej výšky, ktorá je nižšia ako sumy stanovené v článku 1 ods. 2 druhej smernice 84/5. Inak povedané, európska judikatúra nepriamo kvantitatívne ohodnotila hodnotu ľudského života. Pri stanovení výšky finančnej náhrady nemateriálnej ujmy na zdraví v tomto súdnom konaní: nezobrali do úvahy priemernú rozhodovaciu činnosť slovenských súdov v obdobných veciach (v rozmedzí od 10.000,- Eur do 50.000,- Eur), pretože zastávame právny názor, že je vo vzťahu k podmienkam druhej smernice neprimerane nízka (minimálna hranica finančného odškodnenia je druhou smernicou stanovená na 1.000.000,- Eur), Vychádzali z talianskej judikatúry, ktorá stanovila hodnotu ľudského života približne v rovnakej hodnote, ako ju stanovil Výskumný ústav dopravný v Žiline a má podrobne rozpracovaný bodový systém odškodňovania. Výšku finančnej satisfakcie považujú za dostatočnú pri dolnej hranici, nakoľko navrhovatelia nežili s rodičmi v spoločnej domácnosti a neboli na svojich rodičoch v pomere závislosti ako sú napr. maloleté alebo postihnuté deti.

Navrhovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu záverom uviedli, že v rozhodnutí Európskeho súdneho dvoru vo veci Z., voči V. a Z. bolo ustálené, že nemajetkovú ujmu je možné žiadosť v rámci povinného zmluvného poistenia, a to za predpokladu, že to upravuje vnútroštátne právo. Poukázal na § 4 ods. 2 písm. d) o zodpovednosti za škodu spôsobenú dopravnou nehodou, kde je uvedené, že sa kryje aj škoda na zdraví. Na základe použitia extenzívneho výkladu má za to, že táto škoda na zdraví je upravovaná aj v zmysle § 11 a násl. Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, pričom poukázal, že v týchto ustanoveniach sa upravuje právo na rodinný život. Ďalej upozornil na bod 49 rozsudku rozhodnutia Súdneho dvoru, ktorý sa zaoberal ujmou ako takou, pričom ju definoval ako osobnú ujmu, ktorá vzniká z fyzickej, alebo psychickej traumy, a to všetko za predpokladu, že táto trauma vznikla na základe neoprávneného zásahu. V tejto súvislosti poukázal na bod 57 a 58 rozhodnutia Súdneho dvoru, ktorý predpokladá, že nemajetková ujma mala by mať občianskoprávnu povahu, i keď § 420 Občianskeho zákonníka výslovne neupravuje náhradu škody z titulu nemajetkovej ujmy pri dopravnej nehode. Myslí si, že je potrebné vychádzať z § 11 a násl. Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k ujme podľa názoru navrhovateľov ju nebolo potrebné dokazovať, nakoľko vznikla už tým, že navrhovateľom 1/ a 2/ zomreli rodičia, pričom táto smrť je neodčiniteľná a definitívna, a teda ujma vznikla automaticky. Podľa ich názoru odškodniť nemajetkovú ujmu sa ani nedá, a v zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu SR by malo ísť len o zmiernenie následkov. Nemajetková ujma sa nedá jednoznačne a presne ohodnotiť a pri určovaní jej výšky právni teoretici hovoria o kritériách, pričom aj v tomto smere tieto kritériá nemôžu byť jednoznačné, pretože konkrétny prípad býva nepredvídateľný. Vo svojom písomnom stanovisku sa zaoberali konkrétnou výškou nemajetkovej ujmy, ktorú už v minulosti určovali buď slovenské súdy, ale poukázali aj na úpravu, napr. v Českej republike, Taliansku a iných západných krajinách. Poukázal aj na stanovisko výskumného ústavu dopravného v Žiline, ktorý sa zaoberal hodnotou strany ľudského života. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy vychádzali z talianskeho systému, ktorý určuje hranice výšky nemajetkovej ujmy, ktorá sa pohybuje od 160.000,- Eur do 300.000,- Eur. Je rozdiel, či rodičom zomrie dieťa, alebo rodičia zomrú deťom. Uviedol, že v ich návrhu vychádzali z dolnej hranice, a to z dôvodu, že deti už boli samostatné, nežili v spoločnej domácnosti s rodičmi a neboli finančne ani inak na rodičoch závislé. Taktiež si myslia, že je potrebné poukazovať a porovnávať peňažnú satisfakciu, ktorá sa priznáva pri nepravdivých článkoch uvedených v médiách. Považuje za diskriminačné, ak by sa malo vychádzať len z poúrazovej renty, ktorá je stanovená vo výške 50.000,- Eur pre pozostalého. V rámci konania preukazovali závažnosť ujmy. Upozornili, že obidvaja rodičia zomreli naraz a to nešťastným spôsobom, keď obaja uhoreli v aute. Je potrebné poukázať na okolnosti konkrétneho prípadu, keď odporca 1/ závažnou nedbanlivosťou spôsobil dopravnú nehodu, začo bol uznaný vinný v zmysle Trestného rozkazu, a teda bol odsúdený.

Odporca 1/ záverom uviedol, že je mu to všetko ľúto. Už viackrát sa ospravedlnil pozostalým. Jeho právny zástupca dodal, že uplatnený nárok zo strany navrhovateľov je neprimeraný a to ohľadom výšky. Poukázal na rozhodnutia slovenských súdov, konkrétne rozhodnutie Krajského súdu Bratislava, sp. zn. 6Co/111/2011, zo dňa 06.06.2012 a na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Cdo/139/2011, zo dňa 30.10.2012, v ktorých sa preberala obdobná situácia a súdy priznali nižšiu výšku nemajetkovej ujmy, ako to žiadajú navrhovatelia. Plne sa stotožnil s uvedenými rozhodnutiami. Myslí si, že priznaná výška bola určená primerane. Je pravdou, že bolo zasiahnuté do osobnostných práv navrhovateľov, a tieto sú neodstrániteľné. Je však potrebné poukázať, aké boli vzťahy medzi rodičmi a deťmi v čase vzniku nehody. Deti neboli finančne závislé na rodičoch, ani nebývali v jednej domácnosti, pričom mali už vybudované vlastné rodinné zázemie. Taktiež je potrebné poukázať, že odporca 1/ nekonal úmyselne, ale škoda, resp. ujma vznikla z jeho nedbanlivosti. Okrem toho odporca 1/ už bol aj za tento skutok odsúdený, teda si myslím, že aj tento trest by mal súd vziať do úvahy. Stotožňujem sa s právnym názorom právneho zástupcu navrhovateľov, že odporca 2/ je vo veci pasívne vecne legitimovaný. Poukázal na rozhodnutie druhej komory súdneho dvora sp. zn. C/22/2012, zo dňa 24.10.2013, ktorý sa zaoberal uvedenou spornou otázkou. Na základe tohto rozhodnutia Krajský súd v Prešove rozhodnutím sp. zn. 6Co/127/2010, zo dňa 28.10.2013 konštatoval, že nemajetková ujma je krytá z titulu povinného zmluvného poistenia v rámci prevádzky motorových vozidiel. Uznal, že v čase keď vznikla tam sporná nehoda, vnútroštátne právo upravovalo náhradu nemajetkovej ujmy z titulu tohto poistenia. Myslí si, že ak by súd vyhovel návrhu navrhovateľov, mal by spoločne a nerozdielne zaviazať na úhradu aj odporcu 2/, nakoľko odporca 1/ v čase vzniku dopravnej nehody mal uzatvorenú zmluvu o povinnom zmluvnom poistení motorového vozidla u odporcu 2/. Necháva na uvážení súdu, ako v tomto konaní rozhodne.

Odporca 2/ záverom uviedol, že ustanovenie § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. vymedzuje rozsah poistného krytia, a to tým spôsobom, že poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve. Už z tohto zákonného ustanovenia je zrejmé, že poistenie sa týka poistenia zodpovednosti za škodu, a nie poistenia zodpovednosti za nemajetkovú ujmu. Z nasledujúceho zákonného ustanovenia možno vyvodiť, konkrétny obsah rozsahu poistného krytia. Podľa § 4 ods. 2 cit. zákona má poistený z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu

a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,
b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci,
c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 5 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,
d) ušlého zisku.

K výkladu ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č.381/2001 Z. z., podľa ktorého sa poistenie vzťahuje na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, je zrejmé, že pod nákladmi pri usmrtení je potrebné rozumieť náklady spojené s pohrebom podľa ust. § 449 ods. 2 O.z. príp. i náklady spojené s liečením podľa predchádzajúceho odseku. Uvedenú zložku náhrady škody samotný Občiansky zákonník v ust. § 449 ods. 3 označuje ako náklady pohrebu. Vzhľadom na skutočnosť, že pojem „náklady“ v súvislosti so škodou na zdraví resp. pri usmrtení, právny poriadok vyslovene pozná a používa ho vo význame, ktorý mu pripisuje ust. § 449 O.z., nie je možné pojem „náklady pri usmrtení“ vykladať tak, že by pod tento pojem mala patriť aj nemajetková ujma. Doterajšia právna prax, ale aj právna teória a ani samotné znenie zákona, nikdy neoznačovali „nemajetkovú ujmu“ slovným spojením „náklad spojený s úmrtím“. Takýto extenzívny výklad by bol v priamom rozpore s gramatickým významom použitého slovného spojenia. Pojem „náklady spojené s pohrebom resp. s liečením“ má svoj konkrétny legislatívny obsah. Pojem „náklady“ znamená určitú kompenzáciu nákladov, ktoré poškodený, resp. pozostalí po poškodenom vynaložili v súvislosti s pohrebom, resp. liečením. Pod tento pojem v žiadnom prípade nemožno subsumovať finančné odškodnenie nemajetkovej ujmy. Pri výklade ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. nemožno vychádzať iba zo samotného znenia tohto ustanovenia, ale ho treba vykladať v jednote s ustanoveniami, na ktoré nadväzuje. Podľa ust. § 4 ods. 1 cit. zákona má poistený z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky. Ako už bolo uvedené, platná legislatíva a ani právna teória neoznačuje osobu, ktorej osobnostné práva boli porušené za „poškodenú osobu“. Obdobne sa aj v ustanovení § 2 písm. g) zákona č. 381/2001 Z.z. sa uvádza, že poškodeným je ten, kto utrpel

prevádzkou motorového vozidla škodu a má nárok na náhradu škody (nie nemajetkovej ujmy) podľa tohto zákona. Obdobne sa aj v ustanovení § 2 písm. i) zákona č. 381/2001 Z.z. sa poistnou udalosťou rozumie vznik povinnosti poisťovateľa alebo kancelárie nahradiť vzniknutú škodu (nie nemajetkovú ujmu). Spojením uvedených zákonných ustanovení nemožno dospieť k inému záveru, ako k tomu, že povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu je krytá výlučne škoda, nie nemajetková ujma. V neposlednom rade už zo samotného názvu poistenia („poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla“) je zrejmé, že jeho účelom je kryť zodpovednosť za škodu, a nie nemajetkovú ujmu, ktorá v zmysle už uvedeného nie je škodou ako sme už vyššie uvádzali. V žalovanej veci odporca 2/ vyplatil právnemu zástupcovi navrhovateľov dňa 09.02.2011 náhradu nákladov spojených s pohrebom pána O. vo výške 1.320,31 Eur a náhradu nákladov spojených s pohrebom pani O. vo výške 1.119,28 Eur. Bezprostredne s otázkou rozsahu poistného krytia súvisí aj otázka existencie pasívnej legitimácie poisťovne, ktorá v prípade uplatnenia práva na náhradu nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla už v minulosti tvorila predmet rozhodovacej praxe súdov. Patria k nim: - uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/168/2009 zo dňa 20.4.2009, z ktorého vyplýva, že v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv, je v zmysle § 11 a nasl. OZ nositeľom hmotnoprávnej povinnosti ten subjekt, ktorý neoprávnený zásah do osobnostných práv spôsobil, rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 7C/56/2011 zo dňa 7.11.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 13Co/39/2012, z ktorého vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch ako jedna z foriem satisfakcie za neoprávnený zásah do života a zdravia fyzickej osoby nepatrí medzi nároky kryté poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Z predmetného rozsudku ESD vo veci v právnej veci S. Z. proti 1/ Y. V., 2/ O. Z. prejednávanej na Krajskom súde v Prešove je evidentné, že ide o prípad dopravnej nehody, ktorá sa stala na území Českej republiky. Dopravná nehoda bola spôsobená motorovým vozidlom p. Z., pričom dopravnú nehodu zavinil p. V.. Pri dopravnej nehode na území Českej republiky došlo dňa 7.8.2008 k úmrtiu p. Z., manžela p. Z.. V zmysle Dohovoru o práve použiteľnom na dopravné nehody uzavretého v Haagu 04.05.1971 (v SR uverejnený ako vyhláška č.130/1976 Zb.), ktorý ratifikovala Slovenská a Česká republika, ako i ďalšie krajiny „Rozhodným právom sú vnútorné predpisy štátu, na území ktorého došlo k nehode“. V zmysle čl. 8 predmetného dohovoru rozhodné právo určuje najmä 1. podmienky a rozsah zodpovednosti, 2. dôvody vylučujúce zodpovednosť, akékoľvek obmedzenie zodpovednosti a jej delenie, 3. vznik a povahu škody, ktorá sa má nahradiť, 4. spôsob a rozsah náhrady škody, 5. možnosť prechodu práva na náhradu škody, 6. osoby, ktoré škodu utrpeli a ktoré majú nárok na jej náhradu, 7. zodpovednosť pre prevádzateľa vozidla za jeho zamestnanca, 8. premlčanie a zánik práva uplynutím času, včítane pravidiel počítania začiatku, prerušenia alebo zastavenia tohto času. Vzhľadom k týmto skutočnostiam ESD vyslovil svoje právne stanovisko a rozhodnutie v právnej veci p. Z. C-22/12, na ktorú sa vzťahuje rozhodné právo - právo Českej republiky, ktoré odlišne od slovenského práva upravuje odškodnenie pre pozostalých v prípade usmrtenia. Uvedené rozhodnutie nie je možné aplikovať v tomto konaní, nakoľko slovenská právna úprava, pod pojmom škoda nerozumie nemajetkovú ujmu, teda ujmu, ktorú je povinná uhradiť osoba, ktorá zásah do osobnostných práv spôsobila, ak iný spôsob nápravy nie je možný, naopak tieto pojmy striktne odlišuje. Náhrada nemajetkovej ujmy nespadá pod rozsah poistenia upravený v § 4 vyššie citovaného zákona, a preto navrhovatelia nemajú nárok vymáhať túto náhradu od odporcu v 2/ rade, a to ani po vydaní rozhodnutia ESD C-22/2012, nakoľko uvedené rozhodnutie je záväzné len inter partes a vzhľadom na odlišné rozhodné právo, ktoré je aplikovateľné v danej veci, ho nemožno použiť ako argumentáciu v tejto prejednávanej veci. Zároveň by sme si dovolili poukázať na skutočnosť, že ESD nevyslovil nesprávnu implementáciu tzv. motorových smerníc do právneho poriadku Slovenskej republiky ani rozpor § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. so smernicou, nariadením či ustanovením ZES, naopak v zmysle konštantnej judikatúry ESD stanovenie rozsahu poistenia je úlohou členských štátov EU, preto sa v rozhodnutí ESD C-22/12 uvádza, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.10.2012, č.k.4Cdo/139/2011, ktorý predložil odporca 1/ vyplýva, že neopodstatnená je námietka dovolateľa o nedostatku jeho pasívnej legitimácie. Neopodstatnenosť vyplýva zo zákona č.381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorý rozsah poistenia zodpovednosti zakotvuje v § 4, v ktorom však náhrada nemajetkovej ujmy zahrnutá nie je. Odporca 2/ poukazuje na rozsudok Okresného súdu Trnava zo dňa 7.4.2014, č.k.21C/15/2011, z ktorého vyplýva, že: harmonizácia sa týka až následného poistného krytia utrpenej nemajetkovej ujmy, ak ju vnútroštátne právo priznáva.

Z poistnej zmluvy ani zo znenia zákona nevyplýva, že by pod pojem škoda bolo možné podriadiť aj nemajetkovú ujmu. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch predstavuje peňažnú satisfakciu, nie náhradu škody. Predpokladaná ujma sa nedá nijako preukázať a je vecou voľnej úvahy, ktorá sa neurčuje svojvoľne, ale súd prihliada na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo. Nárok na nemajetkovú ujmu nie je nárokom na náhradu škody, a preto nemožno dospieť k záveru, že by bolo možné považovať výklad pojmu náhrada škody a škody na zdraví za eurokonformný výklad. Pojem škoda sa nedá stotožniť s pojmom ujma. Z rozsudku Okresného súdu Žilina zo dňa 16.5.2014, č.k.27C/262/2009 vyplýva, že predmetom neboli nároky, ktoré vyplývajú z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a tak bolo vydané rozhodnutie o povinnosti zaplatiť nemajetkovú ujmu titulom neoprávneného zásahu do osobnostných práv.

Súd sa oboznámil s podaniami účastníkov konania spolu s prílohami, ich výsluchom a výsluchom svedkov, spisovým materiálom tunajšieho súdu vedeného pod sp.zn.: 1T/119/2010, a ďalším spisovým materiálom, pričom zistil nasledovný skutkový stav veci:

Dňa 03.02.2006 odporca 1/ ako poistený mal u odporcu 2/ ako poisťovni uzavretú poistnú zmluvu č. XXXXXXXXXX o povinnom zmluvnom poistení motorového vozidla, EČV: K.. Súčasťou poistenia nebolo poistenie spôsobenia ujmy na súkromí a rodinnom živote. Podľa bodu 1 písm. a) článku II všeobecných poistných podmienok poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, ako ja škody vzniknutej úhradou nákladov zdravotnej starostlivosti, dávok nemocenského poistenia a dávok dôchodkového poistenia.

Dňa 29.08.2009 v čase okolo 10.40 hod. na ceste H. v km 106,21 v k.ú. obce I. O. v miernom pravotočivom smerovom oblúku v smere od K. Q. K. B. odporca 1/ ako vodič v rozpore s § 15 ods. 5 písm. a), písm. c) Zákona č. 8/2009, viedol osobné motorové vozidlo zn. W. D., EČ: K. XXX O., modrej metalízy tak, že z dôvodu predchádzania iného vozidla vybočil so svojím vozidlom do protismerného jazdného pruhu, kde došlo k čelnej zrážke s osobným motorovým vozidlom zn. Š. XXX J., A.: XXX U., svetlomodrej farby, ktoré viedol ako vodič Q. O. a na sedadle spolujazdca vpredu sedela Q.. X. O., v dôsledku zrážky došlo k požiaru vozidla Š. XXX J., pričom Q. O. a Q.. X. O. zomreli na mieste nehody v dôsledku popáleninového šoku. Navrhovatelia sú deťmi zomrelých.

Dňa 12.08.2010 bol odporca 1/ trestným rozkazom č.k. 1T/119/2010-226 uznaný vinným z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. l, ods. 2 písm. a) Trestného zákona v spojení s § 138 písm. h) Trestného zákona a bol mu uložený podmienečný trest odňatia slobody vo výmere 3 /tri/ roky so skúšobnou doba v trvaní päť rokov s probačným dohľadom nad jeho spávaním v skúšobnej dobe. Ďalej mu bol uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá každého druhu po dobu šesť rokov. Zároveň mu uložil povinnosť uhradiť navrhovateľovi škodu vo 2.830,13 Eur a povinnosť sa navrhovateľovi 1/ ospravedlniť pred probačným úradníkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom.

Navrhovateľ 1/ na nariadenom pojednávaní vypovedal, že v čase, keď sa stala dopravná nehoda, tak jej rodičia žili v trojizbovom byte v I.. Sú dve sestry. Ona v tom čase začala bývať so svojím druhom vo B. V. Q., kde si kúpili rodinný dom a sestra v tom čase žila v V. v T.. Rodičov si váži. Mali veľmi dobré detstvo a priateľský vzťah. Obaja boli dlhodobo zamestnaní v jednej firme. Otec v letecký opravovniach v I. ako vodič a matka robila v poslednej dobe riaditeľku Špeciálnej školy. Rodičia nemali žiadne väčšie zdravotné problémy. Ona ako 18 ročná odišla z bytu do I., aby sa zdokonalila v reči, ako si aj niečo zarobila. Strávila tam 6 rokov. Pravidelne však chodievala na sviatky domov a informovala sa o tom, ako to u nich doma je. Keď sa vrátila z I., začala žiť v O. v prenajatom byte. Keďže v tom čase nemala takmer žiadnych známych, pravidelne chodievala na víkendy domov. S rodičmi trávili nielen spoločný čas v byte, ale chodievali aj na spoločné dovolenky. V minulosti pravidelne chodievali do K. I. a snažili sa chodievať aj k moru, a to buď do D. alebo do I.. V osudný deň, keď sa stala nehoda, tak rodičov pozvala k nim prvýkrát na návštevu do B. V. Q., čo je asi 150 km od I.. Posledné slová počula od svojej mamy, keď jej povedala, že pôjdu pomaly a budú si dávať pozor. Rodičia sa neozývali a po istom čase sa im ozvali policajti, že rodičia mali nehodu. Odmietli im po telefóne povedať akékoľvek podrobnosti, len sa opýtali, kde je jej sestra a či sa vie dostaviť do I.. Skontaktovala sa s otcovou sestrou, t.j. tetou, ktorá zistila ďalšie podrobnosti a ktorá jej oznámila, že rodičia zahynuli. Dozvedela sa, že zhoreli v aute. Tieto udalosti na ňu ťažko vplývali a ďalší problém bol aj v tom, že jej sestra v tom čase bola tehotná, bola v 7.

mesiace tehotenstva a nedokázala pricestovať z U. na Slovensko. Nedokázala zohnať žiadnu letecká spoločnosť, ktorá by jej umožnila cestovať. Zisťovali si ako by to bolo možné, pričom zistili, že rôzne letecké spoločnosti majú toto upravené rôzne, avšak v takomto štádiu tehotenstva nikoho nenašli. Po úmrtí mojich rodičov vybavovala pohreb, čiastočne jej pomáhala teta. Rodičov pochovali v I. kremáciou. Ešte by chcela uviesť, že rodičia mali prísť k nim na návštevu nielen kvôli tomu, aby si pozreli ich dom, ale aj kvôli tomu, aby sa dohodli, ako bude prebiehať jej svadba. Boli predbežne dohodnutí, že sa budú brať v novembri toho roku, a to na exkluzívnom mieste na Q. P.. Na túto svadbu mala ísť ona, jej druh a rodičia. Sestra ísť nemala, pretože v tom čase už mala mať nové dieťatko, ktoré sa jej malo narodiť. Keďže túto situáciu zle znášali, oslovili cestovnú kanceláriu, či by sa ich termín dal preložiť, nakoľko storno poplatky boli veľmi vysoké. Kancelária sa najprv nevedela vyjadriť, neskôr im za menší poplatok toto umožnila a vo februári sa na Q. P. vzali. Rodičia jej veľmi chýbajú. Zahynuli v období, keď prežívali najkrajšie roky života. Sestra čakala dieťa, ona sa mala vydať a začať nový rodinný život. Najviac ju mrzí, že sa nemôžu pochváliť svojim rodičom, ako sa im darí, že sa môžu tešiť z nich, ako aj z vnukov, že sa nemôžu stretávať a že im ako rodičia nemôžu pomáhať. Jej manžel je z Y., kde má aj svojich rodičov. Vzhľadom na vzdialenosť, ako aj na jej strach s cestovaním, čo bolo spôsobené dopravnou nehodou jej rodičov, sa navštevujú len sporadicky. V tejto súvislosti musí uviesť, že svokrovi bola diagnostikovaná rakovina a svokra je ešte stále zamestnaná, teda je naozaj problém, aby sa častejšie navštevovali. V čase, keď sa udiala nehoda, robila si vodičský kurz. Nehoda na ňu dopadla tak, že kurz prerušila a až po jednom roku si ho dokončila. Napriek tomu sa bojí šoférovať, a to najmä na dlhé cesty. Nedokáže ísť vôbec sama s autom, preto aj keď chodievajú so synom po rôznych lekároch, tak manžel si musí vybavovať voľno v práci, aby ich vedel zaviesť. Ďalej má problém cestovať na dlhé trate. Snaží sa tomu vyhýbať, teda ani na nejaké dlhšie dovolenky autom si nevie predstaviť, ako by to bolo. Chcela by som ešte uviesť, že v rámci rodiny majú psychológa Q.. Q. Q.. Je to vlastne maminho brata syn. Predtým sa veľmi nestretávali, nakoľko žil v O.. U tohto pána bola na jednom stretnutí, ktorý jej oznámil, že zrejme trpím posttraumatickým šokom a mala by absolvovať sedenia u psychológa. V tom čase ako aj teraz má veľký problém s cestovaním a chcela by to nejako vyriešiť, alebo zmierniť. Tento pán jej odporučil sedenia, ktoré ale neabsolvovala, nakoľko má syna W., ktorý má dva roky, a teda si nevedela predstaviť, ako zabezpečí počas jej neprítomnosti starostlivosť o syna. Na otázku súdu: Keď ste boli ešte maloletá, starali sa o Vás Vaši starí rodičia a akým spôsobom? Navrhovateľ 1/ odpovedal: Moji starí rodičia žili taktiež v I.. Navštevovali sme sa. Najprv sme žili v dvojizbovom byte, ktorý sme si vymenili za 3- izbový s dedkom po maminej strane. Nepamätám si na všetky podrobnosti, ale keď som bola veľmi malá, tak sme chodievali do jasieľ a po práci ako aj cez víkendy sa starali o nás hlavne rodičia. Za starými rodičmi sme chodievali na návštevy a trávili sme tam aj prázdniny. Na otázku súdu: Mali ste nejaké očakávanie od Vašich rodičov, keď ste plánovali svadbu a založiť si rodinu? Navrhovateľ 1/ odpovedal: Myslela som si, že ma rodičia budú chodievať navštevovať a svojím spôsobom mi pomáhať. Už aj taká banalita ako je večera s manželom je u nás problém, pretože nemá sa kto o nášho syna postarať. Ešte by som chcela uviesť, že sa mi zmenil aj psychický život. Mala som problémy so spánkom a v tom čase mojou jedinou oporou bol môj terajší manžel. Keď sme v I., chodievame aj na cintorín a deťom hovoríme, kto je tam pochovaný. Na otázku súdu: Zmenilo sa správanie Vašej sestry po nehode? Navrhovateľ 1/ odpovedal: Svojím spôsobom áno. Ešte viacej sme sa naviazali na seba. Dennodenne si voláme a keď niekde cestujeme, tak si dáme vedieť, kedy sme vyštartovali a že sme v poriadku prišli. Keďže sestra nemohla prísť na Slovensko, aj som sa rozhodla ísť za ňou do U. a byť jej oporou v čase jej pôrodu. Toto sa aj stalo, sestre sa narodilo dievčatko. Myslím si, že keby sa nestala dopravná nehoda, sestra by zostala v U.. Sestra sa vrátila niekedy v máji v roku 2010 a v tom roku sme trávili aj spoločné Vianoce.

Navrhovateľ 2/ na nariadenom pojednávaní vypovedal, že keď sa stala nehoda, manžel bol v práci a ona bola doma. Dokonca mu ani nevedela zavolať a oznámiť mu, čo sa stalo. Cítila sa úplne bezmocná. Hrozilo jej že sa jej zo stresov dieťa narodí predčasne a istý čas bola hospitalizovaná v nemocnici. Po týchto udalostiach musela častejšie navštevovať nemocnicu, a to aj dvakrát do týždňa. Našťastie dieťa sa narodilo v termíne. Veľmi citovo zle znáša dátumové zhody, a to, že ich prvá dcéra K. sa narodila na narodeniny jej mamy, pričom meno K. už mali vopred dávno rozhodnuté a dohodnuté s manželom a poukázala, že dňa 29.08., t.j. deň nehody, má meniny práve K.. Ešte si pamätá, že o tehotenstve sa dozvedela na narodeniny svojho otca a keď mu to oznámila, bol veľmi šťastný. S rodičmi mala veľmi dobrý vzťah. Myslí si, že bol ešte užší, ako s jej sestrou. S mamou sa doslova bláznila. Rodičia ju pravidelne navštevovali v U. a veľmi bola šťastná, keď ich videla šťastných. Snažili sa chodiť s nimi po výletoch a otcovi dokonca splnila sen, keď ho zobrala do O.. Vydávala sa v 19 a týždeň po ukončení železničného učilišťa vycestovala za manželom do U.. Manžel je narodený na Slovensku, avšak väčšinu života prežil v T.. Do U. odišla v roku 2004. Získala tam občianstvo a pracovala ako manažérka obchodu

s rozličným tovarom. Išlo o väčší obchod. Manžel pracoval v logistike s kamiónmi a keď bolo treba, pomáhal aj vykladať. Pamätá si, že keď oznámili rodičom, že je tehotná, tak rodičia si kúpili nový počítač, aby mali bezproblémové spojenie. Využívali skype aj kameru, pretože rodičia sa tešili, ako jej rastie bruško. Na Slovensko nevycestovala na pohreb aj z toho dôvod, že jej to lekári neodporučili. Keď sa im narodila dcéra K., tak prišla za ňou sestra na mesiac. Keď odišla, prišla aj svokra. Chcela by uviesť, že svokrovci sú rozvedení, svokor žije v U., svokra na Slovensku v I.. So svokrou má taký bežný vzťah, i keď si myslí, že by sa svokra mohla aj viac zaujímať o ich deti, nakoľko sa jej dožadujú. Chodieva za nami tak 1-2 krát do týždňa. V čase, keď sa jej narodila dcéra K., tak si kúpili dom na úver a ďalej chcela uviesť, že jej manžel mal veľmi vrelý vzťah s jej rodičmi a rovnako ho to zasiahlo ako ju. Jednoznačne uviedla, že keby nebolo smrti jej rodičov, tak by zostala žiť v U.. Situácia sa zmenila a keďže nemala už nikoho, tak sa s manželom rozhodli vrátiť sa na Slovensko. Dom, ktorý nechali v U., zostal banke, pričom prišli o dosť veľa peňazí. Na Slovensku začala bývať v rodičovskom byte a býva tam doteraz. Na Slovensku sa im po istom čase narodila ďalšia dcéra J., teraz má 1,5 roka. Keďže bol zákaz dvojitého občianstva, ona aj dcéra K. sa vzdali amerického občianstva a zostali im len slovenské. Manžel si nechal americké občianstvo a žije tu ako cudzinec. V súčasnosti manžel pracuje v I. ako A.. Na otázku súdu: Ako Vám chýbajú rodičia? Navrhovateľ 2/ odpovedal: Pamätám si, že nehoda sa stala v sobotu a ešte v piatok som s matkou telefonovala, ktorá mi hovorila, že plánuje ísť za sestrou a že pečie koláč, ktorý sestrin manžel mal veľmi rád. Bol to posledný rozhovor s mojou matkou. V tom čase sme pravidelne pozerali správy a na mňa veľmi zle dopadlo keď, piatok som ju cez skype videla a cez sobotu som videla v správach pohrebné autá a miesto nehody. Psychicky to zle znášam do dnešného dňa. Po pár dňoch som zistila, že v noci nedokážem sama ísť na toaletu a musím mať doprovod svojho manžela. Neskôr sa to zlepšilo aspoň tak, že musím mať všade porozsvecované. Sama si neviem dať odpoveď, prečo takýto stav u mňa nastal. Odbornú pomoc som nehľadala, ani som nebrala žiadne lieky, nakoľko som bola tehotná a potom som kojila. Pamätám si ešte na jednu návštevu, keď som videla moju matku, ako sa správa k deťom. Učila dieťa hrať sa s loptou. Vtedy som si pomyslela, aké to bude dobré, keď ja budem mať vlastné deti a budem mať pri sebe matku. Matka aj so svojho pôsobiska v zamestnaní mala veľmi dobrý vzťah k deťom, vedela chápať ich svet a venovať sa im na 100%. Toto som očakávala od svojej matky u mojich detí. Teraz mi to chýba. Na otázku súdu: Ako sa zmenilo správanie Vašej sestry po nehode? Navrhovateľ 2/ odpovedal: Uvedomovala som si, že sestra je na všetko sama. Snažila som sa jej pomáhať aspoň slovne a cez skype. Sestra dlhšie nebola doma a preto som jej pomáhala zorientovať sa v byte, kde sú doklady a podobne. Taktiež sa ma sestra pýtala, ako rodičov pochováme. Ja som jej povedala, že mama mi kedysi v minulosti povedala, že chcela by byť spopolnená. Toto som aj sestre povedala a tak a sa aj stalo. Je pravdou, že sestra je citlivá na cestovanie a má neustále obavy. Snaží sa chodievať len po diaľniciach a to doporučuje aj mne. Problém je v tom, že má obavu z čelnej zrážky, čo sa stalo našim rodičom. Ja takisto nešoférujem, i keď v U. som šoférovala. Pripúšťam, že je to z dôvodu nehody mojich rodičov. Pamätám si ešte, keď sme sa vrátili z U., na jeseň v roku 2010, keď môj manžel odišiel do práce a ja som sa mu nemohla dovolať. Dostala som obrovský strach, keď som uvidela pred naším bytom policajné auto. Myslela som si, že sa môjmu manželovi niečo stalo. Našťastie to bola len zhoda okolností. Na otázku súdu: Mali Vaši rodičia aj iné auto, ako je Š. XXXL? Navrhovateľ 2/ odpovedá: Nie. Išlo o otcovu srdcovku. Vozidlo bolo vo veľmi dobrom stave. Otec bol vodič z povolania a o auto sa staral. V tom čase sme sa bavili o tom, že by si moji rodičia kúpili E. na splátky, nakoľko si uvedomovali, že Š.S. XXXL nie je na dlhé trate.

Odporca na nariadenom pojednávaní vypovedal, že je mu to ľúto. Mrzí ho, čo sa stalo. Chce sa ospravedlniť. Ak by sa to dalo vrátiť, tak by to urobil. Nedokázal zabrániť zrážke. Toto sa stalo, keď obiehal vozidlo a oproti nemu zbadal škodovku. Nemyslí si, že by išiel neopatrne. Na druhej strane nerozporuje veci, ktoré boli uzavreté v trestnom konaní. Na otázku súdu: Aké sú Vaše osobné a majetkové pomery? Odporca 1/ odpovedal: V súčasnosti žijú v dvojizbovom byte, ktorý patrí jeho svokre. Nie je ženatý, má družku, s ktorou mám dve deti. X., ktorý má 6 rokov a Jurka, ktorý má 4 roky. Deti sú zdravé, nemá s nimi väčšie problémy. Jeho život sa rapídne zmenil po nehode, pretože dostal zákaz činnosti viesť motorové vozidlá, a to ovplyvnilo jeho povolanie. Pracoval ako živnostník so zameraním na výškové práce s horolezeckou technikou a k tomu potreboval auto. Keďže nemohol jazdiť, postupne so živnosťou prestal. Asi pred 2 rokmi živnosť úplne ukončil. Potom istý čas pracoval v Q.. Tam ho však dva dni pred skúšobnou dobou vyhodili. Odvtedy pracujem len brigádne, pomáha im svokra. V čase, keď sa stala nehoda, s priateľkou uvažovali o kúpe domu a na toto si zobrali aj úver. Nakoniec sa im to aj podarilo, i keď kúpili iný dom, než plánovali. Tento dom nie je ešte dokončený, snažia sa ho dorobiť. Na dome viazne úver vo výške okolo 60.0000,- - 64.000,- EUR s dĺžkou trvania úveru na 20 - 25 rokov. Mesačnú splátku má okolo 450,- EUR. Túto sa snaží splácať. Naposledy pracoval brigádne v januári

tohto roku. Na otázku súdu: Môžete sa vyjadriť k žalovanej sume? Odporca 1/ odpovedal: Táto suma je pre mňa likvidačná. Možno by bola iná situácia, keby mal riadnu robotu, ako predtým a v takom prípade by bolo možné dohodnúť sa na nejakých splátkach alebo odškodnom. V súčasnosti nevie zabezpečiť potreby ani svojich detí, keď napr. ani školné nedokáže zaplatiť, hradí to jeho svokra. Na otázku súdu: Bola v mieste nehody zlá viditeľnosť z pohľadu krajiny? Odporca 1/ odpovedá: Išlo o zákrutu, kde končila plná čiara. Je pravdou, že na tejto ceste neboli v okolí žiadne stromy.

Na nariadenom pojednávaní svedok Q.. Q. Q. vypovedal, že je bratranec S., ktorá ho v minulosti navštívila v dôsledku nehody jej rodičov. B. za ním nebola. Je klinický psychológ, pričom licenciu má od roku 2004. Má súkromnú ambulanciu so zameraním na psychoterapiu, tzn., že rieši rôzne úzkostné poruchy, depresie, párové problémy a podobne. Na to, aby mohol vykonávať túto činnosť, potrebuje okrem vysokej školy aj ďalšie vzdelávanie, teda celé to trvá asi okolo 10 rokov. Čo sa týka povinnosti mlčanlivosti, tak S. nebral ako svojho výslovného pacienta. Je to rodina a bavili sa o tom, že môže o týchto skutočnostiach na súde vypovedať. V ostatných prípadoch by som potreboval možno aj písomný súhlas. Mohlo to byť tomu aj dva roky, čo ho kontaktovala S., že má určité problémy, ktoré vznikli v súvislosti s dopravnou nehodou. Čo sa týka rodinného vzťahu, tak jemu zomrela teta, tzn., otcova sestra. Bol aj na pohrebe, pričom aj jeho to do určitého smeru zasialo, tzn., že to aj pre neho bolo dosť drsné a mal z toho nepríjemné sny. Vie, že teta aj s manželom uhoreli v aute. Kontaktovala ho S. telefonicky s tým, že mu povedala, že má problém s cestovaním a dokonca, že má problém byť ako aj spolujazdec, najmä čo sa týka takých uzavretých ciest, ako sú diaľnice. Okrem toho ju prenasledovali rôzne myšlienky a mala asi aj desivé sny. Povedala mu, že má problém pozrieť sa vôbec do rodinného albumu. Myslí si, že tento stavu u nej pretrváva doteraz, to znamená, že mu z času na čas zavolá. On jej povedal, že táto situácia si možno bude vyžadovať psychoterapiu, avšak jej doporučil, aby si našla niekoho v miestnom okolí, nakoľko videl ako problém dochádzanie S. z I. do O. a okrem toho sa mu zdá, že je aj doteraz na materskej, resp. rodičovskej dovolenke. Na otázku súdu: Môžete charakterizovať diagnózu navrhovateľky 1/ Svedok 1/ odpovedal: Nazval by som to posttraumatickým stresom, resp. úzkostným stresom, čo sa prejavuje u pacienta desivými snami, alebo flashbackmi, to znamená, že sa jej ako keby vynárajú určité záblesky s nejakej zlej situácie, môže to byť aj fantázia. Predpokladám, že u S. sa toto objavovalo, nakoľko mi o tom hovorila, napr. odvoz auta, zošrotovanie a pod.. Myslím si, že stav S. sa mierne zlepšil, nakoľko čas robí isté hojenie, aj keď si nemyslím, že je to úplne ok. Naposledy mi volala asi pred 2 mesiacmi, kde mi povedala, že mala živý sen o tom, že rodičia sú v poriadku a že žijú a keď sa zobudila zistila, že to tak nie je, tzn., že u nej ešte stále pretrváva proces smútenia. Na otázku súdu: Akým spôsobom sa lieči takáto psychická porucha? Svedok 1/ odpovedal: V zásade sú dve línie, alebo kombinácia, a to medikamentózna liečba, alebo formou psychoterapeutických sedení. Pri liekoch sú to rôzne antidepresívna, v rámci psychoterapie je to sledovanie cieľa, aby pacient prijal fakt, že tu už určité osoby nie sú. Nejakým spôsobom ukončiť tento stav, napr.. napísanie listu na rozlúčku a pod.. Nedá sa všeobecne popísať, čo všetko by zabralo, je to určitý proces. Na otázku súdu: Čo viete o psychickom stave B., resp., mali ste s ňou nejaký kontakt po nehode? Svedok 1/ odpovedal: Len veľmi málo. Viem o tom, že bola odcestovaná v T. a je medzi nami aj dosť veľký vekový rozdiel. Kým s S. som trávil aj voľný čas počas prázdnin, tak s B. už nie, nakoľko v tom čase ja už som mal pubertu a iné záujmy ako B.. Na otázku súdu: Mali ste aj obdobné prípady z nehôd a aká bola úspešná liečba v takýchto prípadoch Svedok 1/ odpovedal: Mal som aj prípad kde išlo o oveľa ľahšiu nehodu a následky boli obdobné. Nedá sa však porovnávať tieto prípady nejako všeobecne. V tomto prípade by som poukázal na to, že okolnosti zvyšovali možnosť vzniku traumy, nakoľko rodičia išli za S. a nehoda nebola štandardná, tzn., uhorenie nie je bežným javom pri nehodách. Taktiež by som chcel uviesť, že S. mala problém s otehotnením a keď sa jej to podarilo, nastala táto nehoda, čo tiež nemohlo dobre vplývať na ňu, resp. na jej okolie. Právny zástupca navrhovateľov položil svedkovi 1/ otázku: Vzhľadom k tomu, že ste rodinný príslušník navrhovateľov, môžete povedať, či máte nejakú vedomosť, resp. čo viete o vzťahu medzi deťmi a rodičmi? Svedok 1/odpovedal: Myslím si, že vzťahy boli dobré, boli si navzájom blízky. Viem, že rodičia uvítali aj tú informáciu, keď sa B. plánovala vrátiť späť na Slovensko. Myslím si, že táto rodina bola fajn a bola priateľská. Právny zástupca odporcu 1/ položil svedkovi 1/ otázku: Môžete sa vyjadriť, alebo máte vedomosť o tom, či rodičia pomáhali, a ako, svojim deťom pred dopravnou nehodou? Svedok 1/ odpovedal: Neviem sa k tomu jednoznačne vyjadriť. Viem, že rodičia navrhovateľov neboli finančne zámožní. Na druhej strane z počutia som počul, že keď išli za S. v deň nehody, viezli jej svadobné šaty.

Na nariadenom pojednávaní svedok H.. X. J. vypovedal, že je manžel S.. Pamätá si na ten deň. S manželkou čakali jej rodičov u nich doma na dome, pričom malo ísť o prvú návštevu. Snažili sa dom čo najlepšie vyupratovať, aby sa mohli pochváliť, ako si dom zariadili. Mohlo byť 10 hodín, keď S.

kontaktovala polícia a oznámili jej, že jej rodičia mali dopravnú nehodu a aby okamžite prišli do Trenčína. Oni toto rešpektovali a vycestovali sme do I.. Manželka už vtedy tušila, že sa jej rodičom niečo stalo, čo sa aj v I. potvrdilo, kde sa to dozvedeli. Manželku to veľmi silno zasiahlo a bol celý čas s ňou. Mala veľký problém s cestovaním. On pochádzam z východu a dokonca museli obmedziť návštevy jeho rodičov na východe v dôsledku toho, že manželka sa bála cestovať. Viackrát manželku pristihol, ako v noci plače. Niečo hrozné bolo slávenie ich prvých Vianoc po nehode. On si to ani nevie predstaviť, keby v jeden deň prišiel o oboch rodičov. Pamätá si, že jej sestra B. v tom čase bola v zahraničí, a S. nevedela, ako jej má túto smutnú udalosť oznámiť. Čo ho prekvapilo, tak bolo správanie jej rodiny, ktorí sa k tejto udalosti postavili pomerne chladne, a teda na S. všetko zostalo, tzn., hlavne pohreb. Podľa neho sa ani nemala kedy zrútiť. Obdivuje ju za to ako celú situáciu zvládla. Situácia je v súčasnosti o niečo lepšia, a to hlavne odvtedy, čo sa im narodilo dieťa. Na druhej strane sviatky vždy sú skôr nepríjemnosťou, nakoľko S. rodičia veľmi chýbajú. Na otázku súdu: Ako ste pomáhali S.? Svedok 2/ odpovedal: Zobral som si dovolenku a pomáhal som jej všetko vybaviť, tzn., pohreb a dali sme do poriadku aj záhradku, čo mali rodičia v I.. Snažím sa jej byť dobrým manželom. Viem však, že rodičov jej nikdy nenahradím. Okrem toho snažíme sa chodievať aj za sestrou do I.. Na otázku súdu: Zaznamenali ste niekedy nejakú zmenu správaniu u S. po nehode? Svedok 2/ odpovedal: Áno, hlavne počas prvých Vianoc, keď k nám na návštevu prišli moji rodičia a keď sme mali začať štedrovečernú večeru, tak sme museli hľadať S., ktorú som našiel plakať s tým, že jej je smutno, keď tam nie sú jej rodičia. Podľa mňa sa prestala tešiť veciam, ktoré ju v minulosti tešili a bola smutnejšia. Pred nehodou S. telefonicky bola v kontakte so svojou matkou. Možno si volali aj každý deň. Keď matka zomrela, tak pociťovala určitú samotu. Neskôr som si všimol, že manželka začala aj viac jesť a trochu aj pribrala. Ďalšou takou negatívnou spomienkou bolo, keď sa nám narodil syn a manželka sa rozplakala, že tam nie sú jej rodičia. Samostatnou kapitolou by som uviedol problémy s cestovaním. Dovtedy manželka nemala žiadne problémy. Odvtedy mávala s tým problém, tzn., že odmietala cestovať a keď som aj ja niekde išiel, tak som musel sa každú chvíľu hlásiť, že som v poriadku . Zvlášť, keď som išiel sám na východ, tak som s ňou musel telefonovať možno aj každú hodinu, mala o mňa strach. Do dnešného dňa, keď chodím za prácou, čo nie je ďaleko, asi 30 km od nášho domu, tak vždy jej musím zatelefonovať, že som v poriadku. Na otázku súdu: Pomáhali Vám S. rodičia pred nehodou, a keď áno, tak ako? Svedok 2/ odpovedal: Ja som sa s S. zoznámil v roku 2008 a už po mesiaci som bol na návšteve u jej rodičov. Mohlo to byť v novembri v roku 2008. Rozhodli sme sa kúpiť hrubú stavbu vo B. V. Q. a tento sme sa snažili dokončiť. Keď bol dom už užívania schopný, tak sme v auguste v roku 2009 pozvali na návštevu jej rodičov, kedy sa stala aj dopravná nehoda. S. rodičia sa nám snažili pomôcť podľa svojich možností, napr. svokor vedel zohnať naftu z roboty, alebo len také bežné vajíčka od sliepok boli pre nás privítaním. Myslím si, že so svokrovcami sme mali dobrý vzťah. Za svokrovcami sme chodievali tak raz do mesiaca na celý víkend, teda sme aj spali u svokrovcov.

Na nariadenom pojednávaní svedok Y. J. vypovedal, že svoju manželku B. by považoval ako veselú osobu. Poznajú sa 17 rokov. Jej sestra chodila s jeho sestrou do jednej triedy a bývali na jednej ulici, teda sa predtým aj navštevovali. V deň, keď sa stala dopravná nehoda, robil tzv. závozníka v kamióne, ktorý akurát vyrážal z R. do C.. Tento kamión mal zbierať elektroniku pre obete hurikánu S.. Dispečer mu cez vysielačku oznámil, že ho nevyhnutne zháňa manželka. On jej zatelefonoval a manželka mu s plačom oznámila, že jej rodiča uhoreli. Okamžite volal na dispečing, či môžu otočiť kamión. Dispečer s tým súhlasil, pričom asi za trištvrte hodinu od kontaktu s jeho manželkou dorazil domov. Manželka doma kľačala a bola v slzách. Považuje sa za dosť citlivého človeka, a aj jeho sa to dotklo, a to najmä preto, že je z rozvedenej nehody a otec ako námorník sa mu málo venoval, robil na zaoceánskych plavbách. Bývali málo v kontakte a svokra považoval za svojho náhradného otca. Napr. si zohnali veterán a tento sa snažili zrekonštruovať. Aj keď sa o svokrách hovoria rôzne vtipy, on nič zlé na adresu svokry nemôže povedať. Boli ako puberťáci, bavili sa o všetkom, dokonca sa raz stalo, že išiel na rande za B., túto nenašiel doma a nakoniec sa rozhodol, že za B. nepôjde a celé poobedie strávil so svokrou, kde sa bavili o hocičom. Svokrovi splnil aj niečo z jeho snov, zobral ho do F. S. a mali naplánované ísť aj na preteky Formuly 1. Keď manželka zostala tehotná, svokrovci prekonali svoju technickú averziu a neschopnosť a zabezpečili si skype, aby mohli s nimi komunikovať prostredníctvom internetu, najmä vidieť, ako manželke rastie bruško. Ďalej uviedol, že v U. pracoval ako obchodný zástupca s pomerne dobrým príjmom a myslí si, že by vedel z tohto príjmu zabezpečiť bez problémov celú svoju rodinu. Raz sa stalo, že nemohol zdvihnúť telefón svojej manželke a tá sa dostala do takého stresu, že privolala až políciu. Po tejto udalosti sa rozhodol, že sa vráti späť na Slovensko, pričom aktuálne si pomerne pohoršil, robí obyčajného predavača elektroniky. U manželky nastali pomerne veľké zmeny v jej psychike a správaní. Manželka má problémy s cestovaním. V čase, keď sa stala nehoda, robila si šoferák a

odvtedy už nechce vidieť ani auto. Dokonca, keď šoféruje, zakázala mu obiehať pomalšie vozidlá pred ním, čo aj pre neho je niekedy nepríjemné. Keď sa však rozhodne napriek tomu predbiehať, zistil, že manželka si pri tom zatvára oči. Z času na čas sa stane, že vidí manželku, ako sa pozerá do neznáma a ako by bola neprítomná. Keď sa jej na to opýta, tak mu povie, že si predstavuje, ako rodičia zomreli, čo sa mi nezdá tiež normálne. Ďalší problém vidí aj u ich dcéry K., ktorá má 4 roky a namiesto toho, aby chodili k starým rodičom na koláče, tak chodievajú zapaľovať sviečky na cintorín. Dcéra sa ho pýta, že čo je s jej starými rodičmi. On jej vždy hovorí, že spinkajú. Ona sa ho pýta, kedy sa zobudia. Raz sa stalo, že mu K. povedala, že videla dedka vo dverách, čo nemohla byť pravda, nakoľko jeho otec je stále v zahraničí a dokonca neprejavuje veľký záujem ani o svojich vnukov. Veľkým problémom bolo pre jeho manželku aj to, že nemohla dať posledné zbohom svojim rodičom. Letecké spoločnosti odmietli manželku v takom vysokom štádiu tehotenstva previesť na Slovensko. Musela to riešiť so sestrou len cez skype, tzn., ako bude vyzerať pomník, čo tam bude napísané a akou farbou budú vyzerať písmená. Svokra mala veľmi rada Bočeliho a keď táto pesnička náhodu zaznie v rádiu, tak jeho žena sa rozplače, čo rieši obyčajne tak, že vypne rádio. Problém nastal aj vtedy, keď v U. uhorel v aute herec V. C., čo jeho manželka taktiež zle znášala, pretože tohto herca mali obľúbeného. Právny zástupca odporcu 1/ položil svedkovi 3/ otázku: Počas Vášho pobytu v zahraničí ako často ste sa navštevovali? Svedok odpovedal: S manželkou sme boli v zahraničí 6 rokov, pričom za toto obdobie sme 2-krát boli na Slovensku, a takisto svokrovci 2-krát boli v T..

Dňa 20.04.2011 v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 168/2009 bolo konštatované, že povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na právo na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúci z ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Dňa 24.10.2013 Súdny dvor Európskej únie vyhlásil rozsudok vo veci vedenej pod C-22/12 S. Z. proti Y. V. a O. Z., v ktorom rozhodol, že článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, platného v rozhodnom období, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 Obč. zák., platného v rozhodnom období, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 cit. zák., platného v rozhodnom období, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 cit. zák., platného v rozhodnom období, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 15 cit. zák. po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jeho osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom.

Podľa § 415 cit. zák. každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

Podľa § 788 cit. zák. poistnou zmluvou sa poistiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená a fyzická alebo právnická osoba, ktorá s poistiteľom poistnú zmluvu uzavrela, je povinná platiť poistné.

Podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

Podľa § 441 Občianskeho zákonníka ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách, platného v rozhodnom čase, osoba sediaca na sedadle vozidla povinne vybavenom bezpečnostným pásom je povinná byť počas jazdy týmto pásom riadne pripútaná.

Na základe zisteného skutkového stavu veci súd dospel k záveru, že návrh je čiastočne dôvodný. Navrhovatelia sa v konaní domáhajú náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej úmrtím svojich rodičov, ktorú spôsobil nedbanlivostným konaním odporca 1/ v rámci prevádzky svojho motorového vozidla, za čo bol odsúdený trestným rozkazom tunajšieho súdu.

Súd vychádzal z uplatneného nároku a konštatuje, že navrhovatelia v konaní preukázali aktívnu legitimáciu. Podľa § 15 Občianskeho zákonníka je zabezpečená posmrtná ochrana osobnosti občana jeho príbuznými a podľa tohto ustanovenia po smrti fyzickej osoby patrí právo na uplatnenie ochrany osobnosti zomretej fyzickej osoby manželovi a deťom a ak ich niet, tak rodičom. V danom prípade teda uplatňovali právo podľa citovaného ustanovenia deti nebohých. Realizácia posmrtnej ochrany je teda vo výlučnom záujme osôb, ktoré sú v takom úzkom vzťahu k postihnutému občanovi, že ochrana integrity jeho osobnosti aj po jeho smrti je aj ich osobným záujmom; ide o najbližších príbuzných, a to manžela a deti, a ak ich niet, o rodičov. Zákon týmto osobám priznáva právo uplatňovať ochranu osobnosti osobitným výslovným predpisom preto, lebo toto právo, ako čisto osobné, smrťou občana zaniká, a teda neprechádza na dedičov, takže uvedené subjekty, najmä spomenutí príbuzní, nemohli by ho vykonať z titulu, že ho zdedili.

Obsah tohto práva je zhodný s obsahom práva, ktorý patril zomrelému občanovi; preto osoby uvedené v § 15 Obč. zák. môžu na ochranu osobnosti zomrelej fyzickej osoby použiť všetky právne prostriedky, ktoré vymedzuje § 13 Obč. zák., teda aj žalobu na zadosťučinenie v peniazoch (tzv. peňažnú satisfakciu). Opak totiž nemožno vyvodiť zo žiadneho z ustanovení § 11 - 15 Obč. zák. V zmysle ustálenej judikatúry možnosť priznania náhrady nemateriálnej ujmy v peniazoch aj pozostalým, možno vyvodiť aj zo všeobecnej zásady platnej v demokratických právnych štátoch, v zmysle ktorej „je nemravné akúkoľvek ujmu neodškodniť“. Zároveň v konaní bolo nesporne preukázané, že navrhovatelia splnili aj podmienku aktívnej legitimácie domáhať sa práva na ochranu osobnosti podľa § 11 a 13 Občianskeho zákonníka, kde smrťou rodičov navrhovateľov došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv navrhovateľov, nakoľko možno konštatovať, že súčasťou súkromného života je nepochybne aj rodinný život, ktorý zahrňuje vzťahy medzi blízkymi príbuznými a rešpektovanie súkromného a teda aj rodinného života musí zahrnovať aj právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami aby tak bolo možné mimo iné tiež rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Zavinená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným, úzkym a pevným sociálnym, morálnym, citovaným a kultúrnym väzbám predstavovať natoľko vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvoj osobnosti pozostalého, že môže byť kvalifikovaná ako ujma, ktorá znižuje jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti. Z tohto pohľadu Občianskeho zákonníka dáva podmienky na uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Smrť fyzickej osoby v dôsledku zavineného

protiprávneho konania vo všeobecnosti predstavuje následok, ktorý nie je možné odstrániť a nie je možné ho ani napraviť, a tak znamená pre pozostalých nereparovateľnú citovanú ujmu a zásah do ich života, do ich práva na ochranu osobnosti a do práva na život zomretej osoby. Pokiaľ ide o výšku tejto nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka súd prihliadal na závažnosť vzniknutej ujmy, ktorá spočívala v smrti rodičov navrhovateľov. Pokiaľ ide o určenie výšky tohto odškodnenia (nemajetkovej ujmy) súd sa pri jej určení ďalej spravoval úvahou, či je vôbec v peniazoch oceniteľný ľudský život. Inými slovami, či je objektívne možné vôbec stanoviť akékoľvek kritériá na peňažné vyčíslenie straty blízkej osoby. Súd dospel k záveru, že stanoviť všeobecne aplikovateľné kritériá na určenie výšky peňažnej náhrady v prípade smrti blízkej osoby ako následku protiprávneho konania škodcu nie je objektívne možné, pretože ľudský život nie je obchodovateľný tovar a jeho hodnota je v podstate v peniazoch nevyčísliteľná, možno iba zmierniť ťažkú citovú ujmu a neoprávnený zásah do práva na ochranu poškodeného a pozostalých blízkych osôb formou právnych prostriedkov upravených v Občianskom zákonníku. Je nutné vcítiť sa do prežívania pozostalých blízkych osôb, akú ujmu a traumu predstavuje pre nich smrť osoby blízkej, ktorú osobu stratili v dôsledku protiprávneho zavineného konania inej osoby.

V konaní je nesporne preukázané, že pri dopravnej nehode protiprávnym nedbanlivostným konaním odporcu 1/ bola zavinená smrť dvoch ľudí. V konaní bolo preukázané, že vzťahy medzi navrhovateľmi ako deťmi a nebohými ako rodičmi boli štandardné, teda také, aké je možné očakávať od normálnych rodinných vzťahov. Navrhovatelia po dovŕšení plnoletosti a ukončenia štúdia si založili vlastné domácnosti a medzi rodičmi a deťmi prebiehali sporadické návštevy, vzájomná pravidelná informovanosť a zdieľanie aktuálnych radostí a starostí. Navrhovateľ 1/ plánoval sobáš, navrhovateľ 2/ bol v očakávaní narodenia prvého dieťaťa - vnuka nebohých. Smrť rodičov navrhovateľov bola pre navrhovateľov traumatizujúca, vyplývajúca z nečakanej straty najbližších príbuzných. Z výsluchu navrhovateľov ako aj z výsluchu svedkov vyplynulo, že obom navrhovateľom v dôsledku dopravnej nehody sa negatívnym spôsobom zasiahlo do ich práva na rodinný život. Navrhovateľ 2/ nemohol vycestovať z T. na Slovensko na pohreb vlastných rodičov z dôvodu vysokého štádia tehotnosti. Navrhovateľ 1/ bol nútený odložiť termín vlastnej svadby. Navrhovatelia od tohto momentu pociťujú úzkostné stavy pri jazde na motorovom vozidle, resp. majú obavu z jázd na dlhé trate. Nehoda sa stala v čase, keď obaja navrhovatelia sa pripravovali na vlastné rodičovstvo a spoliehali sa aj na očakávanú pomoc rodičov pri výchove a opatere maloletých detí. Do úvahy bolo potrebné vziať aj skutočnosť, že navrhovateľ 2/ sa vrátil z dlhodobého pobytu z T. na Slovensko, pričom ako hlavný dôvod uviedol odlúčenosť od najbližšej rodiny. Tieto všetky okolnosti súd zohľadňoval pri určení výšky nemajetkovej ujmy. Pri výške odplaty súd okrem konkrétnych okolností prípadu zohľadnil aj predchádzajúce rozhodnutia súdov v obdobných veciach, pričom dospel k záveru, že suma 30.000,- Eur za oboch rodičov pre jedno dieťa je v tomto prípade primeraná. Súd vzal do úvahy vek, postavenie, príjmové a majetkové pomery odporcu 1/ (najmä z pohľadu vymožiteľnosti súdneho rozhodnutia), pričom sa jedná o otca dvoch maloletých detí, ktorého príjem je aktuálne nulový, keď splnil zákonné predpoklady na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci. Prisúdenie nemajetkovej ujmy v požadovanej výške spolu 500.000,- Eur súd považoval za príliš vysoké, ktorým by fakticky znemožnil a mimoriadne sťažil odporcovi 1/ ďalší život a vytvoril by frustrujúci stav, ktorý by sa dotkol celej rodiny odporcu 1/. Odporca 1/ bol za spáchaný trestný čin právoplatne odsúdený a viackrát sa navrhovateľom ospravedlnil.

Odporca 1/ ako poistený v čase dopravnej nehody mal uzatvorenú poistnú zmluvu u odporcu 2/ z titulu povinného zmluvného poistenia dopravného prostriedku. Predmetom poistenia okrem iného bola náhrada uplatnených a preukázaných nárokov na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, teda predmetom poistenia nebola ujma na práve na rodinný život. Zákon o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu v ustanovení § 2, v ktorom vymedzuje pojmy pre účely tohto zákona, pojem škoda osobitne nedefinuje a definíciu nepodáva ani Občiansky zákonník (čo treba rozumieť pod pojmom škoda nevysvetľuje ani teraz platná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel). V občianskom zákonníku sa však nachádza právna úprava spôsobu a rozsahu náhrady (§ 442 a nasl. Obč. zák.), ktorá okrem iného vymedzuje, čo sa pri škode na zdraví a usmrtení odškodňuje. Pokiaľ ide o nároky nemajetkovej povahy, pri škode na zdraví sa odškodňuje bolesť poškodeného a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 Obč. zák.). Pri strate života sa výživou oprávneným osobám priznáva pozostalostná úrazová renta (§ 448 Obč. zák.) a uhrádzajú sa náklady spojené s pohrebom, prípade s liečením (§ 449 ods. 1 a 2 Obč. zák.). Keďže zákon č. 381/2001 Z.z. pojem škody nevymedzuje osobitným spôsobom a nemá ani špeciálne ustanovenie, čo sa odškodňuje, niet dôvodu takto vymedzenú škodu v Občianskom

zákonníku nestotožniť so škodou vyjadrenou v § 4 ods. 2 písm. a/ citovaného zákona. Chráneným predmetom, za poškodenie ktorého má poisťovateľ plniť za poisteného poškodenému, ak v zmluve nie je uvedené inak, nie je teda zásah do súkromia, ktorého súčasťou je aj rodinný život. Odlišnosť nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Obč. zák. od škody podľa ustanovenia § 420 a nasl. Obč. zák. potvrdzuje tiež ustanovenie § 16 Obč. zák., podľa ktorého kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu. Podľa súčasne platnej právnej úpravy možno teda nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, t.j. podľa § 11 a nasl. Obč. zák. Na uvedenom právnom názore nič nezmenil ani rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 24.10.2013 vo veci vedenej pod C-22/12 S. Z. proti Y. V. a O. Z., ktorý skonštatoval, že náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode je závislá na úprave vnútroštátneho práva. Vzhľadom k tomu, že od judikovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z roku 2011, ktorý vyslovil absenciu zákonnej úpravy, nedošlo k žiadnej zmene vykladanej právnej normy, súd rešpektuje uvedený právny názor a z dôvodu zachovania právnej istoty (aby sa na rovnakú právnu otázku dala rovná odpoveď) zohľadnil námietku nedostatku pasívnej vecnej legitimácie, a preto žalobu voči odporcovi 2/ v celom rozsahu zamietol.

Na základe vyššie uvedeného súd navrhovateľom 1/ a 2/ priznal voči odporcovi náhradu nemajetkovej ujmy z titulu zásahu do práva na rodinný život každému po 30.000,- Eur a vo zvyšnej časti návrh ako nedôvodný zamietol.

O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 151 ods. 3 O.s.p. tak, že o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej z dôvodu zložitosti prípadu, ktorý sa vedie od roku 2012 a z dôvodu rozhodovania o trovách štátu.

**Poučenie:**

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie do 15 dní od jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Trenčíne.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (označenie súdu ktorému je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, podpis, dátum) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha. Odvolanie je potrebné podať v potrebnom počte rovnopisov spolu s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak potrebný počet rovnopisov účastník nepredloží, súd vyhotoví kópie na jeho trovy, t.j. 0,50 Eur/stranu (§ 42 ods. 3, 205 ods. 1 O.s.p.).

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej možno odôvodniť len tým, že
- sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania,
- účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený,
- v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,
- účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,
- rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát,
- súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav,
- sa rozhodlo bez návrhu, nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali,
- konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (dôkazy sa týkajú podmienok konania, vecnej príslušnosti súdu, vylúčenia

sudcu, dôkazmi má byť preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, odvolateľ nebol riadne poučený podľa § 120 ods. 4, účastník konania bez svojej viny nemohol dôkazy označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa),
- rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ak nebude povinnosť uložená rozhodnutím dobrovoľne splnená, možno podať návrh na exekúciu podľa osobitného predpisu.